

Asia: VN/7747/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Yleistukilaki

Yleinen näkemyksenne työskentely- ja asumisaikavaatimuksen asettamisesta tavanomainen yleistuen saamisen edellytykseksi

Älykkäät muutokset lainsäädännössä yksinkertaistavat ja helpottavat toimintaa yhteiskunnassa niin ihmisten kuin hallinnon ja palvelujen järjestämisen näkökulmasta. Tämä esitys monimutkaistaa entisestään tukijärjestelmäkokonaisuutta. Näin vesittyy ajatus yleistuesta, joka parhaimmillaan voisi toteuttaa normienpurkua, ainakin selkeyttää järjestelmää.

Maahanmuuttajan työllistymistä ja omaa aktiivisuutta tulee vahvistaa muilla keinoilla kuin tässä esitetyillä. Tärkeintä on varmistaa laadukkaat palvelut suomen kielen oppimiseen ja työelämään siirtymiseen samanaikaisesti. Työnhakijalle voidaan asettaa monenlaisia velvoitteita mutta työnantajalla ei ole velvoitetta tarjota työtä. Tästä seuraa, että työnhakijalla, etenkin vieraskielisellä on oltava tukena vahvat palvelut. Työttömyyden pitkittyessä selkeän työttömyysturvan ja reilun työmarkkinan merkitys kasvaa. Työskentely- ja asumisaikavaatimus asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan riippuen heidän alkuperästään ja kansalaisuudestaan.

- **Tavanomaisen yleistuen saamisen edellytykseksi asetettaisiin vaatimus työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon täyttämisestä. Näkemyksenne työskentelyvaatimuksesta**

-

- **Vaihtoehtoisesti tavanomaisen yleistuen edellytykset voisi täyttää kolmen vuoden asumisella Suomessa. Näkemyksenne asumisaikavaatimuksesta**

Onko pelkkä asuminen kotoutumista, jos ei ole työllistynyt tai oppinut kieltä?

Yleinen näkemyksenne kielitaitoa koskevista poikkeuksista työskentely- ja asumisaikavaatimuksen soveltamiseen

-

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, jonka äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

-

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka on osoittanut riittävän suomen tai ruotsin taidon (Eurooppalaisen viitekehyksen mukainen B1.1 taso) kielen kahdella osa-alueella. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

-

- **Esityksessä on arvioitu, että suurin osa osoittaisi kielitaitonsa kotoutumiskoulutuksesta saatavalla todistuksella. Lisäksi mahdollistettaisiin maksuton keskitason YKI-tutkinnon suorittaminen. Näkemyksenne kielitaidon osoittamisen tavoista**

-

- **Kielitadon osoittamisen tavat määritettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Näkemyksenne tätä koskevan asetuksenantovaltuuden antamisesta**

-

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka vamman tai muun vastaavan syyn takia voi osoittaa kielitaitoaan. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

-

- **Esityksen toimeenpanoon liittyy sekä Kelan että työvoimaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita. Näkemyksenne toimeenpanoprosessin toimivuudesta**

-

Näkemyksenne yleistukilain 8 §:n mukaisen ulkomaalaista koskevan rajoituksen muuttamisesta tilapäisen suojelun oleskeluluvalla maassa olevien osalta

Mitä pidemmälle sodan alkamisesta on menty, sitä vaikeampaa tilapäisen suojelun oleskeluluvalla olevien on löytää töitä ilman riittävää kielitaitoa. Uudistus vauhdittaa kotimaahan palaamista, kun sota loppuu. Onko tässä tilanteessa mielekästä tarjota koto-koulutusta? Toisaalta työtä ei löydy

ilman kielitaitoa. Jos tilapäiset oleskeluluvat päättyvät esimerkiksi keväällä 2027, on vaikutus vähäinen.

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki

Näkemyksenne palveluun pääsemisen takuujasta

-

Näkemyksenne takuajan kuluessa tarjottavista palveluista

-

Näkemyksenne takuajan toteutumisen valvonnasta

-

Laki yleisistä kielitutkinnoista

Näkemyksenne maksuttoman keskitason YKI-tutkinnon suorittamisen mahdollistamisesta

-

Esityksen vaikutukset ja perustelut

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista kotoutumisen kannusteisiin

Usein tilapäisen suojelun, pakolaisaseman ja perheenyhdistämisen myönnettyissä oleskeluluissa henkilön ammatilliset valmiudet eivät ole riittävät kielitaidon tai osaamisen puutteiden vuoksi. Myös pakolaistaustaisilla ja tilapäisen suojelun ryhmällä voi olla terveydellisiä haasteita, jotka estävät työllistymisen ensimmäisinä vuosina Suomessa. Työttömyys ei usein johdu motivaatiosta vaan esteistä työmarkkinoille.

Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista

Esityksen taloudellisten arvioiden mukaan, noin joka kolmas saisi katettua yleistuen ja kotoutumistuen erotuksen perustoimeentulotuessa. Heille ei tule minkäänlaista kannustetta tästä lakimuutoksesta. Kielitaidon oppimisen haasteena on myös muita syitä kuin motivaatio. Esimerkiksi sosiaaliset syyt ja oppimisvaikeudet. Lisäksi esityksen taloudellisten arvioiden mukaan, noin joka kolmas saisi katettua yleistuen ja kotoutumistuen erotuksen perustoimeentulotuessa. Aikaväli saavuttaa kielitaito ennen asumisvaatimusta on vain noin vuosi. Kun ottaa huomioon, että kolmasosalle ei ole mitään vaikutusta tästä muutoksesta taloudellisesti ja jotkut eivät saavuta kielitaitovaatimuksia muista syistä kuin motivaatiosta, jää vain pieni ryhmä, jota tämä voisi kannustaa.

Näkemyksenne esityksen muista vaikutuksista

-

Näkemyksenne esityksen suhteesta perustuslakiin sekä EU-lainsäädännön ja muiden kansainvälisten velvoitteiden vaatimuksiin

-

Voimaantulo

Näkemyksenne esityksen voimaantulosta

Yleensä siirtymäajat ovat liian lyhyitä. Tässä voisi harkita esityksen voimaantulon myöhentämistä.

Kotoutumistuki ja palveluun pääsemisen takuu aika koskisivat tilanteita, joissa henkilö muuttaa Suomeen ehdotetun lain tultua voimaan. Näkemyksenne tästä siirtymäsäännöksestä

-

Muuta lausuttavaa esityksestä

Muuta lausuttavaa esityksestä.

-

Rintala Ilkka
Seinäjoen kaupunki